

ЮРИДИЧНИЙ НАУКОВИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ ЖУРНАЛ

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ
ФАХОВЕ ВИДАННЯ

www.lsej.org.ua

8'2024

**Запорізький національний університет
Міністерства освіти і науки України**

**Електронне наукове фахове видання
«Юридичний науковий
електронний журнал»**

№ 8, 2024

**На підставі Наказу Міністерства освіти та науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1)
журнал внесений до переліку фахових видань категорії «Б» у галузі юридичних наук
(081 – Право, 262 – Правоохоронна діяльність, 293 – Міжнародне право)**

**Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International
(Республіка Польща)**

**Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення
StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.**

**Видавничий дім
«Гельветика»
2024**

Юридичний науковий електронний журнал – електронне наукове фахове видання юридичного факультету Запорізького національного університету

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Коломоєць Тетяна Олександрівна – доктор юридичних наук, професор

Заступник головного редактора:

Бондар Олександр Григорович – доктор юридичних наук, професор

Відповідальний секретар:

Віхляєв Михайло Юрійович – доктор юридичних наук, професор

Члени редакційної колегії:

Батюк Олег Володимирович – доктор юридичних наук, доцент;
Биргеу Михайло Михайлович – доктор юридичних наук, професор (Республіка Молдова);
Болокан Інна Вікторівна – доктор юридичних наук, доцент;
Ботнару Стела – доктор юридичних наук, доцент;
Бринза Сергій – професор, доктор хабілітат;
Верлос Наталя Володимирівна – доктор юридичних наук, доцент;
Войцех Войтила – доктор гуманітарних наук у галузі філософії (Республіка Польща);
Волошина Владлена Костянтинівна – кандидат юридичних наук, доцент;
Галіцина Наталя Вікторівна – доктор юридичних наук, професор;
Деревянко Наталія Зеновіївна – доктор філософії у галузі права;
Діхтієвський Петро Васильович – доктор юридичних наук, професор;
Дрьомін Віктор Миколайович – доктор юридичних наук, професор;
Дудоров Олександр Олексійович – доктор юридичних наук, професор;
Ібрагімов Соліджон Ібрагімович – доктор юридичних наук, професор (Республіка Таджикистан);
Кантор Наталія Юріївна – кандидат юридичних наук;
Колпаков Валерій Костянтинович – доктор юридичних наук, професор;
Копча Василь Васильович – доктор юридичних наук, професор;
Курінний Євген Володимирович – доктор юридичних наук, професор;
Кушнір Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, професор;
Смирнов Максим Іванович – кандидат юридичних наук, доцент;
Стеценко Семен Григорович – доктор юридичних наук, професор;
Тернушак Михайло Михайлович – доктор юридичних наук;
Тошек Бартоломей – доктор політичних наук, професор (Республіка Польща);
Уільям Дж. Уоткінс – доктор юридичних наук (США);
Фальковський Андрій Олександрович – кандидат юридичних наук, доцент;
Федчишин Дмитро Володимирович – доктор юридичних наук;
Шарая Анна Анатоліївна – доктор юридичних наук, доцент;
Д-р Ханна Боуз – LLB, MSc, PhD, FHEA, доцент кримінального права (Велика Британія);
Д-р Брюс Вордхо – PhD, LLB, LLM, професор конкурентного права (Велика Британія);
Д-р Джейн Руні – доцент міжнародного права (Велика Британія).

*Рекомендовано до опублікування вченою радою
Запорізького національного університету,
протокол № 14 від 27.06.2024 р.*

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА;
ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ

Бурдін М.Ю., Бугайчук К.Л., Юрченко О.М. МІЖНАРОДНІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ СУДОУСТРОЮ ТА СТАТУСУ СУДДІВ: КЛАСИФІКАЦІЯ, ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ В НАЦІОНАЛЬНУ ПРАКТИКУ.....	16
Лисак О.М. ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ КАТЕГОРІЇ «СПЕЦІАЛЬНІ ПРАВОВІ РЕЖИМИ».....	21
Маслій О.М., Андрощук О.С., Вейц А.М., Альбешенко О.С., Богданова О.Г., Крічфалушій М.В. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	25
Мельник Н.В., Повалена М.В., Мельник С.І. ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДЕФІНІЦІЇ «БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ» В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ.....	30
Пальченкова В.М. СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА НЕПОВНОЛІТНІХ, ЯКІ ЗНАХОДЯТЬСЯ В КОНФЛІКТІ З ЗАКОНОМ (ДРУГА ПОЛОВИНА ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТ.).....	34
Руденко М.М. ЄВРОПЕЙСЬКІ ЗАСАДИ І СТАНДАРТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ.....	39
Хребтова А.А., Слободяник Т.М., Іванов А.В. ВПЛИВ ІННОВАЦІЙ НА ПРАВОВУ СИСТЕМУ.....	42

РОЗДІЛ 2

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Галуцько О.В. ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У ЄВРОПІ.....	46
Лига А.І. ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДКРИТОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК СУБ'ЄКТА СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ.....	49
Мельник О.Д., Скорик В.І. СПРАВИ ЩОДО ПРИЙНЯТТЯ, ПРОХОДЖЕННЯ ТА ЗВІЛЬНЕННЯ З ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ.....	59
Ніпевич О.В. ПІДХОДИ НАУКОВЦІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ІНСТИТУТИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	63
Осауленко А.О., Нестеряк І.В. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ПРАВ ЛЮДИНИ, ЯКА ПЕРЕБУВАЄ У КОНФЛІКТІ ІЗ ЗАКОНОМ: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	67
Петришина М.О. СУЧАСНА КОНЦЕПЦІЯ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ (НАГЛЯДУ) У СФЕРІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	71
Стефанчишен Р.В. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ ФУНКЦІЙ ОРГАНАМИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ.....	75

РОЗДІЛ 3

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС;
СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

Гайдук К.Ю. ЗДІЙСНЕННЯ ТА ЗАХИСТ ПРАВА НА БЕЗПЕЧНЕ ДОВКІЛЛЯ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РФ.....	78
Годлевський В.І. ОХОРОНА АВТОРСЬКИХ ПРАВ НА КОМП'ЮТЕРНІ ПРОГРАМИ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....	82
Дорошенко О.Ф., Федорова Н.В., Петренко В.О., Дорошко Г.К. КУЛЬТУРНІ ТА КРЕАТИВНІ ІНДУСТРІЇ: ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕНЬ ТА ДИНАМІКА ЇХ ВЖИТТЯ.....	86
Дюкареєва-Бержаніна К.Ю. ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ХАРАКТЕР ПРОМИСЛОВОГО ЗРАЗКА: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	89
Іванова А.С. РОЗМЕЖУВАННЯ ОБМЕЖЕННЯ ДОСТУПУ ДО АЗАРТНИХ ІГОР ТА ОБМЕЖЕННЯ ЦИВІЛЬНОЇ ДІЄЗДАТНОСТІ.....	93
Лопатнюк В.А. ОХОРОНА ПРАВ НА НЕОРИГІНАЛЬНІ БАЗИ ДАНИХ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ ТА ПРАВИ ЄС.....	97
Мартинюк О.В. «НОРМАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ТВОРУ» ТА «ЗАКОННІ ІНТЕРЕСИ АВТОРА» ЯК ОСНОВНІ МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ВІЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТВОРІВ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ.....	100
Савченко Є.Ю. ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ В ЯКОСТІ ЗАСОБУ ПЛАТЕЖУ.....	105

Самілик Л.О., Романенкова А.Ю. ФРАУДАТОРНІСТЬ ШЛЮБНИХ ДОГОВОРІВ: КВАЛІФІКАЦІЯ ТА ЮРИДИЧНІ НАСЛІДКИ	112
Санченко Д.Є. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРАВА НА ПСИХІЧНУ НЕДОТОРКАНІСТЬ	116
Свердліченко В.П. ВІРТУАЛЬНА ЗЕМЛЯ ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВОВІДНОСИН У МЕТАВСЕСВІТІ	120
Сидоренко Д.І. ДО ПИТАННЯ ПРО ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ СІМЕЙНОГО ПРАВА УЧАСНИКА СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН У СІМЕЙНО-ПРАВОВІЙ ДОКТРИНІ	123
Сібільов Д.М. ТРЕТІ ОСОБИ В ТРЕТЕЙСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ ТА МІЖНАРОДНОМУ КОМЕРЦІЙНОМУ АРБІТРАЖІ	126
Токарева В.О. ОКРЕМІ ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ	129
Харченко Г.Г. ВИТРЕБУВАННЯ МАЙНА З ЧУЖОГО НЕЗАКОННОГО ВОЛОДІННЯ У ПОРЯДКУ ВІНДИКАЦІЇ	132
Холод В.С. СТЯГНЕННЯ АЛІМЕНТІВ З ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У ПОЛОНІ: ПРОБЛЕМАТИКА, ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ТА СУДОВА ПРАКТИКА	136
Яркіна Н.Є. ПРОВА ПАРИРОДА ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВУ ВІНАГОРОДУ ЗА ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТІВ АВТОРСЬКОГО ПРАВА АБО СУМІЖНИХ ПРАВ	140

РОЗДІЛ 4

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО,

ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

Волинець В.В. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ ДАНИХ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ: ВПЛИВ НА ОНЛАЙН ТОРГІВЛЮ	146
Dr Jan Haizmann, Zahnitko O.P. GERMAN SECURITIES AUTHORITY'S INSTITUTIONAL COMMUNICATION WITH THE ENERGY MARKET PARTICIPANTS: LESSONS FOR UKRAINE	150

РОЗДІЛ 5

ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Бурка А.В., Боднарчук М.І. БОСИНГ У ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ	155
Мельник Я.Я. ПРАВОВИЙ МОНИТОРИНГ СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ, ЗВІЛЬНЕНИХ В ЗВ'ЯЗКУ ІЗ МОБІЛІЗАЦІЄЮ	159
Панов І.В. ВПЛИВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА ОРГАНІЗАЦІЮ РОБОТИ ЗАКЛАДІВ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ТА НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	164
Парпан Т.В. ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ ПРИ ЗМІНІ РОБОТОДАВЦЯ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ДИРЕКТИВИ РАДИ № 2001/23/ЄС В ТРУДОВЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ	170
Роговенко О.В., Горбачова К.М., Гресь Н.М. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЧЛЕНІВ СІМЕЙ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА НА ЖИТЛО	174

РОЗДІЛ 6

ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО;

ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

Баллок Г.І., Ковальчук Т.Г. ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯДЕРНОЇ ТА РАДІАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ	179
Костогризів О.В. ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ПРИМУСОВОГО ПРИПИНЕННЯ ПРАВ НА ЗЕМЕЛЬНІ ДІЛЯНКИ	186
Leheza Yu.O. PROBLEMS OF REGULATORY AND LEGAL SUPPORT OF RELATIONS IN THE FIELD OF ELECTRICITY AS A COMPONENT OF THE RIGHT TO A SAFE ENVIRONMENT: THE EXPERIENCE OF GERMANY AND UKRAINE	190
Терехов М.І. ПРИНЦИП СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРОСФЕРИ ЯК АГРАРНО-ПРАВОВА КАТЕГОРІЯ	193
Федорович В.І. ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ПОСИЛЕННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО І БЕЗПЕЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ АЕС В УКРАЇНІ	196
Фролов Я.А. ПРОТИДІЯ ЗЕМЕЛЬНОМУ РЕЙДЕРСТВУ НА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ	199

РОЗДІЛ 7

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС;

ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Алксесенко І.Г. КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ У СФЕРІ БАНКРУТСТВА.....	203
Бигу Ж.М. ЗАГРОЗИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГАЗОТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	207
Бодров Ю.В. ГЕНЕЗИС АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ АЗАРТНИХ ІГОР У РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА.....	211
Братковський В.М., Сукмановська Л.М., Черномаз О.Б. ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ГЕНЕЗИС ІНСТИТУТУ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО МОБІЛІЗАЦІЙНУ ПІДГОТОВКУ ТА МОБІЛІЗАЦІЮ.....	215
Вандін Є.В. РОЛЬ УПОВНОВАЖЕНИХ ПІДРОЗДІЛІВ (УПОВНОВАЖЕНИХ ОСІБ) З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ У РОЗРОБЦІ ТА ВПРОВАДЖЕННІ ПРАВИЛ ЕТИЧНОЇ ТА ДОБРОЧЕСНОЇ ПОВЕДІНКИ.....	218
Величко О.В. ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ СПРАВЛЯННЯ ТУРИСТИЧНОГО ЗБОРУ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВАХ.....	223
Гапонов А.В. СУТНІСТЬ ПРАВА НА АПЕЛЯЦІЙНЕ ОСКАРЖЕННЯ ЯК КОНСТИТУЦІЙНОЇ ГАРАНТІЇ СУДОВОГО ЗАХИСТУ.....	226
Геллер Є.Б. СУБ'ЄКТНИЙ СКЛАД АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ СПОРТИВНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ.....	229
Зал Д.О. ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНУ «КОРУПЦІЯ».....	233
Зінченко С.О. ОСНОВНІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДІЗНАННЯ.....	236
Коровченко С.В. ПЕРЕГЛЯД СУДОВОГО РІШЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНІЙ СПРАВІ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВА НА ЗАХИСТ У ПОРЯДКУ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА ЯК СКЛАДОВА ФУНКЦІЇ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ.....	240
Лук'янець Д.М. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ЖИТЛОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	243
Манько Д.Г. ПРАВО ДАНИХ (DATA LAW) В КОНТЕКСТІ РЕГУЛЮВАННЯ РЕАЛЬНОГО ТА ВІРТУАЛЬНОГО СВІТІВ: ЩОДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ.....	247
Мартинівський В.В. ПРАВОВА ПРИРОДА ДОЗВІЛЬНОЇ СИСТЕМИ.....	252
Машталяр О.М. ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПІД ЧАС ОБРОБЛЕННЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ТА НАПРЯМИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	256
Мельник В.І. ДО ПИТАННЯ ПРИНЦИПІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....	260
Переверзєв Д.В. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ КРИПТОВАЛЮТ В УКРАЇНІ.....	264
Пісоцька К.О. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ.....	268
Пожоджук Р.В. ПРАВО НА СПОЖИВЧУ ОСВІТУ.....	271
Пустовіт Ю.Ю. КЛАСИФІКАЦІЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ У СФЕРІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ.....	276
Савіцька В.В. АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНЕ ПРАВО УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ.....	282
Титаренко О.О., Загородній С.В. ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	285
Тихонова Д.С. ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ В НІМЕЧЧИНІ ЯК НОВИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ.....	291
Тімашов В.О. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРАЛЬНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ.....	294
Товкун Л.В. ПРАВОВІ ОСНОВИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПЕРВИННИХ ДОКУМЕНТІВ У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ: ВІД ТРАДИЦІЙНИХ ПАПЕРОВИХ ДО СУЧАСНИХ ЕЛЕКТРОННИХ.....	297
Тугарова О.К. МЕДІАКОЛАБОРАНТИ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	302
Якимчук Н.Я., Савенкова В.Г. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА ФІНАНСОВО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ «ЗЕЛЕНОГО» ОПОДАТКУВАННЯ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	306

РОЗДІЛ 8

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ;

КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

Гальцова В.В. ДО ПИТАННЯ ПРО КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВУ ОХОРОНУ СІМ'Ї ТА НЕПОВНОЛІТНІХ ЗА ПРОЄКТОМ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ.....	312
---	-----

Гальцова О.В. ВПЛИВ ЧИННИКІВ МОРАЛЬНОГО ТА ПСИХОЛОГІЧНОГО СТАНУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НА ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ПРОХОДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ	316
Геркула Н.М. КОЛАБОРАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ЗАГАЛЬНИЙ ПОГЛЯД НА ДЕТЕРМІНАНТИ	319
Гирич О.С. ПОНЯТТЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....	323
Голуб Я.О. СУЧАСНИЙ ВИМІР ГУМАНІЗМУ ЯК ПРИНЦИПУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.....	326
Dvornikova P.A., Osadchaya A.S. ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND THE LAW: THE CHALLENGES OF ESTABLISHING CRIMINAL LIABILITY IN THE DIGITAL AGE	330
Кваша О.О. ДО ПРОБЛЕМИ СПРАВЕДЛИВОГО СУДУ У СПРАВАХ ПРО ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ.....	334
Кернякевич-Танасійчук Ю.В. ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ НАПРЯМ ЇЇ РЕФОРМУВАННЯ.....	339
Кузнецова Л.В., Пасинчук К.М., Чубань В.С. ОКРЕМІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ СУБ'ЄКТІВ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ СТ.СТ. 210 ТА 211 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ.....	342
Куліш А.М., Малетова О.С., Лелека С.С. ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ НЕСАНКЦІОНОВАНОГО ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО НАПРАВЛЕННЯ, ПЕРЕМІЩЕННЯ ЗБРОЇ, ОЗБРОЄННЯ ТА БОЙОВИХ ПРИПАСІВ В УКРАЇНУ, РУХ, ПЕРЕМІЩЕННЯ АБО РОЗМІЩЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ЧИ ІНШИХ УТВОРЕНИХ ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНІВ УКРАЇНИ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ, ВЧИНЕНЕ В УМОВАХ ВОЄННОГО АБО НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	345
Олефір Л.І., Пузирна Н.С., Барахта В.В. МІЖНАРОДНІ ПРАВОЗАХИСНІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРАВ УВ'ЯЗНЕНИХ.....	350
Оробець К.М. УХИЛЕННЯ ВІД ПРИЙНЯТТЯ НА ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ ЗА КОНТРАКТОМ (СТ. 336-2 КК УКРАЇНИ): ХАРАКТЕРИСТИКА СКЛАДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	354
Погребна К.Ф., Семир'янов Д.Я. ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ У СФЕРІ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ В УКРАЇНІ: ЗМІСТ, СУТНІСТЬ І ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНЕ ЗНАЧЕННЯ.....	359
Пугач А.О., Харитонов О.В. ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВА ЛЮДИНИ, ЛЮДСТВА І МАЙБУТНІХ ПОКОЛІНЬ: QUO VADIS, HUMANUS?.....	363
Сень І.З., Федорович Н.А. ВІДШКОДУВАННЯ ЗАВДАНИХ ЗБИТКІВ АБО УСУНЕННЯ ЗАПОДІЯНОЇ ШКОДИ ПРИ ЗВІЛЬНЕННІ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА СТ. СТ. 45, 46 КК УКРАЇНИ.....	368

РОЗДІЛ 9

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА;

СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Андрусович О.О. КЛАСИФІКАЦІЯ ЗРАЗКІВ ДЛЯ ПОРІВНЯЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ: НАУКОВЕ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ.....	373
Басалик С.А., Білецький В.О. ТАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОПИТУВАННЯ ОСІБ В ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	377
Варивода І.М. ПРИНЦИПИ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ.....	380
Григорук В.О. ПРОЦЕСУАЛЬНА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАХИСНИКА ПІД ЧАС ЗАТРИМАННЯ НАРОДНОГО ДЕПУТАТА УКРАЇНИ ЗА ПІДОЗРОЮ У ВЧИНЕННІ ЗЛОЧИНУ.....	384
Грібов М.Л., Червінський В.В. НАДАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ ПОТЕРПІЛОМУ ВІД ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНОЇ ПРИГОДИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....	388
Зуєв В.В. ДЕФЕКТИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ПІД ЧАС КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У КПК УКРАЇНИ.....	393
Калініна А.В. ЖЕРТВИ ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ: НОРМАТИВНІ ТА МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ПИТАННЯ.....	398
Капустинський М.В. ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ГАРАНТІЙ НЕЗАЛЕЖНОСТІ СУДДІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	403
Крупій А.І., Черноус Ю.М. ПРАВОВІ ОСНОВИ ПЛАНУВАННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	407

Кузьмінський О.О. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ.....	411
Куликович А.Ю. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ, ЩО СПРИЯЮТЬ ЗАЛУЧЕННЮ ДО ЛЮЦИФЕРІАНСЬКИХ КУЛЬТІВ: МЕХАНІЗМИ ТА ПРОФІЛАКТИКА.....	415
Литвиненко Д.О., Шульженко А.В. СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ.....	419
Прокопенко Н.М. АНАЛІЗ МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ МІСЦЬ ЗЛОЧИНІВ: ПОРІВНЯННЯ ТРАДИЦІЙНИХ І СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ДО ОГЛЯДУ ТА ОБРОБКИ МІСЦЬ ЗЛОЧИНІВ.....	423
Скречко М.-М.А. РЕАЛІЗАЦІЯ ФУНКЦІЇ ЗАХИСТУ В ХОДІ ОСКАРЖЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО РІШЕННЯ ДЕТЕКТИВА ПРО ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ.....	427
Сорока М.В. ПІДТВЕРДЖЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ СЛІДЧОГО ПРИ РОЗГЛЯДІ КЛОПОТАНЬ СЛІДЧИМ СУДДЕЮ.....	431
Тальянчук Л.С. СПОСОБИ ПЕРЕВІРКИ ДОКУМЕНТІВ ЯК ОКРЕМОГО ВИДУ ДОКАЗІВ.....	433

РОЗДІЛ 10

СУДОУСТРІЙ; ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА

Кутельвас Т.С. ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ЩОДО АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ВІДСТОРОНЕННЯ СУДДІ.....	437
Плахотнік О.В., Лохматов О.А. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК АСИСТИВНА ТЕХНОЛОГІЯ У РОБОТІ АДВОКАТА ТА ПРОКУРОРА.....	441
Софієв С.О., Теслицький А.А. ПІДВИЩЕННЯ РОЛІ ПРОКУРАТУРИ У СТАНОВЛЕННІ ЮВЕНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ В УМОВАХ ОСОБЛИВОГО ПЕРІОДУ ТА ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА МІЖНАРОДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....	446
Чабан В.І. РОЛЬ ТА МЕЖІ ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У СУДОЧИНСТВІ.....	452

РОЗДІЛ 11

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Бірюков Р.М. МІЖНАРОДНЕ ПОЛІЦЕЙСЬКЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В ЄВРОПІ КРІЗЬ ПРИЗМУ ТЕОРІЙ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.....	455
Gazhurova O.V. EVOLUTION OF UNDERSTANDING THE CONCEPT OF "TORTURE" WITHIN THE CONVENTION FOR THE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS AND FUNDAMENTAL FREEDOMS.....	459
Жибак А.А. ЕКСТРАТЕРИТОРІАЛЬНІСТЬ ПРАВА ЄС ПІД ЧАС НАКЛАДЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ НА ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМИ.....	463
Kaspruk O.S. THE ROLE OF THE GENDER FACTOR IN PREVENTING INTERNATIONAL TRANSPORT TERRORISM.....	467
Маліневський О.М. ВПЛИВ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО АСПЕКТУ РОСІЙСЬКОЇ ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ ЩОДО УКРАЇНИ НА ПІДСУДНІСТЬ ПОЗОВІВ ДО РОСІЙСЬКИХ КОМПАНІЙ ПРО ВІДШКОДУВАННЯ ВОЄННИХ ЗБИТКІВ СУДАМ АНГЛІЇ ТА УЕЛЬСУ.....	469
Пікуля Т.О. ГАРМОНІЗАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА В ПРОЦЕСІ ПЕРЕГОВОРІВ ПРО ВСТУП УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	474
Чеханюк Л.В., Головка О.В. РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА: ВИПРОБУВАННЯ СУЧАСНОСТІ.....	477

РОЗДІЛ 12

ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

Копотун І.М., Тичина Д.М. ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ТА АДМІНІСТРУВАННІ.....	481
--	-----

РОЗДІЛ 13

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ

Тимошенко В.Г. СУБ'ЄКТИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ: СИСТЕМНИЙ АНАЛІЗ.....	485
Кошурніков Ю.В. ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ ПІД ЧАС НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ГРОМАДЯНАМ.....	489

Воробей П.А., Тильчик В.В., Форостяний А.В. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....	492
Юнін О.С. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ПРИМУСОВОГО ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ І РІШЕНЬ ІНШИХ ОРГАНІВ.....	495
Кисько А.І. ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ПІДТРИМАННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ В УКРАЇНІ ЯК ОБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	498
Воробей П.А., Ковальчук С.О., Мірошніченко С.С. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПОВНОВАЖЕННЯ СЛІДЧОГО: ПОНЯТТЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ.....	502
Самосуд Ж.О. ПОНЯТТЯ ТА МЕЖІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ПІДПРИЄМЦІВ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ (УКРАЇНА, ПОЛЬЩА, ЧЕХІЯ).....	506
Першин О.В. ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ АДМІНІСТРАТИВНИХ ІНСТРУМЕНТІВ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....	512
Подцерковний О.П., Кубрак Г.О. ДО ПИТАННЯ ПРО ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВІ КРИТЕРІЇ КЛАСИФІКАЦІЇ ЗАСОБІВ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ.....	516
Кульгавець Х.Ю. КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ У ДІЯЛЬНОСТІ ПОСАДОВИХ ОСІБ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	522
Тимошенко В.Г. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ В ПАРАДИГМІ ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ: ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ ТА США.....	525
Бєлоусова К.О. ПОНЯТТЯ, СУТНІСТЬ, ЗМІСТ ВИНИ В ЮРИДИЧНІЙ НАУЦІ ТА ГАЛУЗЕВОМУ ПОДАТКОВО-ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ.....	529
Ліпкан В.А., Мартиненко Д.Б. СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ І ДЕРЖАВНА БЕЗПЕКА В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ГЕОСТРАТЕГІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.....	533
Дрозд О.Ю. ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ФУНКЦІЙ ОРГАНІВ АДВОКАТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ОБ'ЄКТУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ.....	539
Франковська С.А. ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ ПОЛІТИЧНО ЗНАЧУЩИХ ОСІБ: ОСНОВНІ ВЕКТОРИ ДОСЛІДЖЕННЯ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ПРАВОВІЙ НАУЦІ.....	542
Кісліцина І.О. ДО ПИТАННЯ ПРО ДЕМОКРАТИЧНИЙ ЦИВІЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ.....	547
Доненко В.В. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ВРАЗЛИВИХ ГРУП ПРАЦІВНИКІВ В ЄС: ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	550
Богомолова В.С. ДО ПИТАННЯ ПРО СПІВВІДНОШЕННЯ КАТЕГОРІЙ ПЕРСОНІФІКАЦІЯ. ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ. ВЕРИФІКАЦІЯ ТА АВТЕНТИФІКАЦІЯ СТОРІН В ДОГОВОРАХ ОНЛАЙН КРЕДИТУВАННЯ.....	554
Арістова І.В., Ключко А.М. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ВИКЛИКІВ ВОЄННОГО ЧАСУ.....	558
Огурцов О.П. НАБУТТЯ І ПРИПИНЕННЯ ГРОМАДЯНСТВА В РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	563
Міляєва М.В. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ВРЯДУВАННЯ: ПОНЯТТЯ, СТРУКТУРА.....	567
Кравчук В.М. ПРИНЦИП БЕЗПОСЕРЕДНЬОГО ЗДІЙСНЕННЯ НАРОДОМ ПРАВОСУДДЯ КРИЗЬ ПРИЗМУ ГЕНЕЗИ УКРАЇНСЬКИХ КОНСТИТУЦІЙ.....	574
Курило І.В., Дручек О.В., Підберезних І.Є. ЩОДО ІНСТРУМЕНТІВ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УКРАЇНІ.....	578
Бородін І.І., Глобенко І.О., Лазарев А.А. ПЕРЕКОНАННЯ ЯК СПОСІБ ОПАНУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ ЗБРОЙНИХ СИЛ, ІНШИХ СИЛ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ УКРАЇНИ.....	582
Колодін Д.О. ДО ПИТАННЯ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ПОКАРАНЬ ЗА ПОСЯГАННЯ НА НАРОДНЕ ВОЛЕВІЯВЛЕННЯ У ЧИННОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ.....	585

**ФРАУДАТОРНІСТЬ ШЛЮБНИХ ДОГОВОРІВ:
КВАЛІФІКАЦІЯ ТА ЮРИДИЧНІ НАСЛІДКИ****FRAUDULENT NATURE OF PRENUPTIAL AGREEMENTS:
QUALIFICATION AND LEGAL CONSEQUENCES**

Самілик Л.О., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри цивільного права та процесу
Державний податковий університет

Романенкова А.Ю., студентка IV курсу
Навчально-науковий інститут права Державного податкового університету

У статті розглядається питання фrawdаторних правочинів у контексті судових спорів між кредиторами та боржниками. Аналізуються останні тенденції судової практики, що свідчать про численні випадки, коли боржники намагаються уникнути виконання судових рішень шляхом відчуження свого майна та активів під час розгляду справи у суді. Неминучість програшу у суді супроводжується укладенням боржником різноманітних правочинів, що унеможливають виконання судового рішення. Автори розглядають питання такого відчуження майна через укладення шлюбного договору.

Звертається увага на погляди науковців та практиків щодо поняття та сутності фrawdаторного правочину. Так, у науковій літературі фrawdаторний правочин визначається як угода, укладена з метою уникнення виконання зобов'язань перед кредиторами, шляхом відчуження активів боржника на користь третіх осіб, що фактично зменшує можливість кредитора задовольнити свої вимоги.

На основі аналізу судової практики в статті виділяються специфічні ознаки, що дозволяють кваліфікувати шлюбний договір як фrawdаторний. Серед них: спеціальний контрагент, усвідомлене бажання ненастання конкретного наслідку, особливий правовий статус особи та інші. Також автори наголошують на тому, що такі договори часто укладаються незадовго до настання терміну виконання зобов'язання або подання позову кредитором, що може свідчити про наявність у боржника наміру ухилитися від виконання своїх зобов'язань перед кредитором.

Крім того, розглядаються наслідки укладення фrawdаторного шлюбного договору. Зазначається, що він може бути визнаний недійсним на підставі загальних принципів цивільного права, зокрема принципу добросовісності, а також спеціальних норм, що передбачають підстави для визнання правочину недійсним. На практиці визнання шлюбного договору фrawdаторним дозволяє кредиторам вимагати повернення відчуженого майна у власність боржника або стягнення з нього відповідної компенсації.

Підкреслюється необхідність визначення чітких критеріїв формулювання поняття фrawdаторних правочинів, що дозволить підвищити ефективність захисту прав кредиторів та запобігти використанню недобросовісних практик боржниками. Автори наголошують на важливості єдності судової практики та пропонують виокремлення кваліфікуючих ознак фrawdаторних шлюбних договорів, які б сприяли їх визнанню як фrawdаторних та встановлювали обставини їх недійсності. Такі зміни сприятимуть підвищенню прозорості укладення правочинів і забезпечать належний захист інтересів як кредиторів, так і боржників у цивільних правовідносинах.

Ключові слова: недійсність правочину, сімейні правовідносини, боржник, кредитор, шлюб, подружжя, судова практика.

The article addresses the issue of fraudulent transactions in the context of legal disputes between creditors and debtors. It analyzes recent trends in judicial practice, revealing numerous instances where debtors attempt to evade enforcement of court judgments by disposing of their assets during litigation. Facing the inevitability of losing in court, debtors often enter into various transactions that prevent the enforcement of the judgment. The authors specifically examine the issue of asset disposition through the conclusion of marital agreements.

The article highlights the views of scholars and practitioners on the concept and essence of fraudulent transactions. In academic literature, a fraudulent transaction is defined as an agreement made with the intent to avoid fulfilling obligations to creditors by transferring the debtor's assets to third parties, thereby effectively reducing the creditor's ability to satisfy their claims.

Based on an analysis of case law, the article identifies specific features that allow a marital agreement to be qualified as fraudulent. These include a special counterparty, a deliberate intention to prevent an undesirable outcome, the particular legal status of the parties involved, among others. The authors also emphasize that such agreements are often made shortly before the deadline for fulfilling obligations or the filing of a lawsuit by a creditor, which may indicate the debtor's intent to avoid fulfilling their obligations to the creditor.

Furthermore, the article discusses the consequences of entering into a fraudulent marital agreement. It is noted that such an agreement may be declared invalid based on general principles of civil law, particularly the principle of good faith, as well as specific provisions that provide grounds for invalidating a transaction. In practice, the recognition of a marital agreement as fraudulent allows creditors to demand the return of the disposed assets to the debtor's ownership or to seek corresponding compensation.

The authors underscore the necessity of defining clear criteria for identifying fraudulent transactions, which would enhance the protection of creditors' rights and prevent the use of dishonest practices by debtors. They advocate for the unification of judicial practice and propose distinguishing the qualifying characteristics of fraudulent marital agreements that would regulate the procedure for their recognition as fraudulent and establish the circumstances under which they may be declared invalid. Such changes would contribute to greater transparency in the conclusion of transactions and ensure adequate protection of the interests of both creditors and debtors in civil legal relations.

Key words: invalidity of the transaction, family relations, debtor, creditor, marriage, spouses, judicial practice.

Постановка проблеми. Значну увагу у Сімейному кодексі України приділено правовому режиму майна подружжя. Завдяки правовим механізмам законодавець надає можливість обрати той правовий режим, що більше імпонує сторонам. Відтак, подружжя можуть змінити законний правовий режим на договірний шляхом укладення шлюбного договору та визначення умов особливого врегулювання питань майнового характеру.

Через постійне вдосконалення та розвиток сімейних правовідносин, а також систематичні глобалізаційні процеси, у яких бере участь Україна, інститут шлюбного дого-

вору набуває все більшого значення. Проте, поряд із зростанням популярності шлюбних договорів відбувається збільшення випадків шахрайства та маніпуляцій, що викликають ризики порушення стабільності цих правовідносин.

Вагомую є проблема фrawdаторності шлюбних договорів. Особлива увага до цієї тематики виправдана перспективами єдності судової практики України, направленої на захист прав та інтересів осіб, необхідності удосконалення національного законодавства у цьому напрямку, а також запобігання зловживанню правом як зі сторони боржників, так і зі сторони недобросовісних кредиторів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі питання фраздаторності правочинів досліджували у своїх працях такі вчені та практики як: Г.С. Сівіцька, І.О. Гелецька, О.А. Беляневич, Г.С. Гофельд, В.І. Крат, Л.М. Білецька та інші. Однак, у зв'язку із стрімким розвитком договірних правовідносин, зокрема у галузі сімейного права, дані напрацювання не розкривають усю складність проблеми, а лише можуть стати основою для подальших досліджень. Вважається, що всебічний і якісний аналіз фраздаторних шлюбних договорів у теоретичному та практичному напрямках, а також подальший розвиток цього дослідження з його законодавчим відображенням, безсумнівно, сприятиме захисту прав кредиторів та боржників від недобросовісних дій, а також забезпечить швидке та справедливе відновлення порушених прав та інтересів.

Метою статті є здійснення дослідження категорії фраздаторності шлюбного договору та його наслідків через призму судової практики, виокремлення ознак, що дозволяють кваліфікувати даний правочин як недійсний.

Вклад основного матеріалу. Останні тенденції судової практики свідчать про значну кількість спорів між кредиторами та боржниками, протягом розгляду яких боржник, розуміючи заздалегідь, що спір буде ним програний, здійснює відчуження належного йому майна та активів. Коли ж суд приймає рішення на користь кредитора, яке у подальшому набирає законної сили, виконати його вже неможливо, оскільки у боржника немає жодних активів, на які можна було б звернути стягнення. Ці обставини ставлять в залежність фактичне виконання судового рішення, адже кредитор ніяким чином не може відновити свої права та інтереси, оскільки залишається лише з законним та обґрунтованим судовим рішенням. Це підтверджується судженнями Г.С. Сівіцької та І.О. Гелецької, які вважають, що такі правочини вчиняються з метою запобігти зверненню стягнення на майно. Це призводить до того, що боржниками майно реалізується поза виконавчим провадженням і, як наслідок, судові рішення залишаються невиконаними [1].

У науковій літературі відчуження майна боржником називають фраздаторним правочиним, тобто вчиненим на шкоду кредиту. Варто наголосити, що поряд із значною поширеністю таких ситуацій, термін «фраздаторний правочин» не визначений законодавством України. О.А. Беляневич зазначає, що фраздаторний правочин містить неправдиву інформацію або вчиняється з порушенням правил і зі зловживанням довірою. Основною метою є отримання певної користі шляхом шахрайства, обману або зловживання довірою [2].

У своїх висновках від 24 липня 2019 року у справі № 405/1820/17 Верховний Суд зазначає, що будь-який правочин, вчинений боржником у період настання у нього зобов'язання із погашення заборгованості перед кредитором, внаслідок якого боржник перестає бути платоспроможним, має ставитися під сумнів у частині його добросовісності та набуває ознак фраздаторного правочину [3]. Суддя В.І. Крат висловлює думку, що фраздаторний правочин не відповідає законодавчим вимогам добросовісності та є зловживанням правом щодо кредитора та його майнових інтересів, а отже повинен визнаватися недійсним [4]. Така правова позиція Верховного Суду, безсумнівно, має вплив на правосвідомість інших суддів, що підтверджується подальшим розвитком судової практики.

Так, Київський апеляційний суд в рішенні по справі №754/6863/20 від 13 липня 2021 року, вказує, що у переважній більшості фраздаторні правочини вчиняються між близькими родичами [5]. У цьому контексті слід звернути особливу увагу на укладення шлюбного договору з метою уникнення сплати боргу або виконання судового рішення про стягнення коштів.

В.А. Ватрас зауважує, що шлюбний договір – це завжди правочин між сторонами, який направлений на виникнення, зміну або припинення сімейних прав та обов'язків [6].

Таким чином, укладення шлюбного договору не для врегулювання сімейних відносин та не для встановлення, зміни або припинення сімейних прав та обов'язків не повинно використовуватися учасниками, зокрема для уникнення чи унеможливлення сплати боргу (коштів, збитків, шкоди) або виконання судового рішення про стягнення боргу, що набрало законної сили. Це також підтверджується Постановою Верховного Суду від 20 травня 2020 року у справі № 922/1903/18, де вказується, що при обранні варіанта добросовісної поведінки боржник зобов'язаний піклуватися про те, щоб його юридично значимі вчинки були економічно обґрунтованими, а поведінка відповідала критеріям розумності (кожне зобов'язання, яке правомірно виникло, повинно бути виконано належним чином), а тому кожен кредитор вправі розраховувати, що усі існуючі перед ним зобов'язання за звичайних умов будуть належним чином та своєчасно виконані [7].

Презумпція спільного сумісного майна подружжя визначає, що все майно, набуте під час шлюбу, вважається їхнім спільним майном, якщо інше не визначене законом або угодою між ними. Змінити правовий режим майна подружжя може за допомогою шлюбного договору. Так, сторони домовляються про непоширення на майно, набуте ними за час шлюбу, положень статті 60 СК України, яке хоч і набуто під час шлюбу, та з моменту укладення шлюбного договору вважатиметься спільною частковою власністю або особистою приватною власністю кожного з них. У цьому випадку майно, набуто під час шлюбу, буде вважатися роздільним майном. Вчинення такого правочину зменшує обсяг майна, на яке кредитор зможе звернути стягнення.

Варто відзначити, що фраздаторність шлюбного договору має особливості, які визначаються обставинами, що дозволяють визнати його таким, що завдає шкоди кредиту. До таких обставин слід віднести:

1) момент укладення шлюбного договору. Так, Верховний Суд у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду в Постанові від 06 вересня 2023 року у справі №755/3563/21 дійшов висновку, що подружжя, яке домовляється в шлюбному договорі про непоширення на майно, набуто ними за час шлюбу, положень статті 60 СК України, після настання строку повернення позики чи пред'явлення позову про стягнення боргу діє очевидно недобросовісно та зловживає правами стосовно кредитора [8];

2) спеціальний контрагент. Оскільки, в ч. 1 ст. 92 СК України передбачено, що шлюбний договір може бути укладено особами, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, а також подружжям [9];

3) особливий правовий статус особи/осіб. Він полягає в тому, що будучи учасником правовідносин, боржник має не лише знання про свої права, але й розуміння прав інших учасників цих правовідносин, а також порядок їх набуття та реалізації [10];

4) усвідомлене бажання боржника ненастання небажаного наслідку [11];

5) вчинення всупереч принципу добросовісності та недопустимості зловживання правом (ст. ст. 3, 13 ЦК України) [12]. Тобто поведінка учасників цивільних правовідносин має відповідати вказаному стандарту – бути чесною, відкритою, де кожен з учасників повинен поважати інтереси іншої сторони договору або правовідносини [13]. Таким чином, шлюбний договір відносно майна, набутого подружжям за час шлюбу, укладений після настання строку повернення позики чи пред'явлення позову про стягнення боргу ймовіріше направлено на недопущення звернення стягнення на майно боржника чи зменшення обсягу майна боржника;

6) у боржника відсутнє інше майно, за рахунок якого він може відповідати за своїми зобов'язаннями перед кредитором [14]. Таким чином, боржник став несплатоспроможним або більш несплатоспроможним, ніж він був до вчинення дій;

7) неправомірність. Верховний Суд України у Постанові від 28 січня 2015 року зазначив, що критерієм правозгідності (правомірності) шлюбного договору є відсутність суперечностей між його змістом та вимогами закону, тобто відповідність договору імперативним нормам, а також дотримання моральних засад суспільства [15]. Правочин є правомірним, якщо його недійсність прямо не встановлена законом або якщо він не визнаний судом недійсним (ст. 204 ЦК України) [16]. Презумпція правомірності правочину спростовується у таких випадках: коли закон прямо встановлює недійсність правочину (тобто він є нікчемним); або якщо правочин визнаний недійсним судом на підставі рішення, яке набрало законної сили [17].

В сукупності усі вказані ознаки призводять до визнання такого договору як недійсного (оспорюваного). У Постанові Великої Палати Верховного Суду від 3 липня 2019 року у справі № 369/11268/16-ц зроблено висновок, що позивач (кредитор) у разі укладення боржником договору, який спрямований на уникнення звернення стягнення на майно боржника, може звернутися до суду із позовом про визнання договору недійсним, як на підставі загальних засад цивільного законодавства (п. 6 ст. 3 ЦК України) та недопустимості зловживання правом (ч. 3 ст. 13 ЦК України), так і послатися на спеціальну норму, що передбачає підставу для визнання правочину недійсним (ст. 234 ЦК України, або ж ст. 228 ЦК України) [18].

Хоча це може здаватися простим і природним, з наукової точки зору питання про право кредитора оспорювати акти, вчинені боржником, є однією з найскладніших і найтяжчих проблем. На нашу думку, складність і важкість стосуються, насамперед, підстав права кредитора. Це пояснюється тим, що кредитор реалізує своє право проти абсолютно сторонньої особи стосовно дії, вчиненої не тільки цією особою, але й її боржником – це з одного боку. З іншого боку, ми маємо справу з абсолютно винятковим явищем. Дві особи, боржник і його контрагент, уклали угоду, вступили в юридичні відносини; з'являється третя особа (кредитор) і руйнує угоду, розриває правовідносини. Тому підстави для цього мають бути абсолютно доведені.

У цьому контексті, цікавим та в той же час дискусійним є досвід Німеччини, де ще з 1879 року на основі принципу актіо Pauliani діє закон *Anfechtungsgesetz*. Де-факто він дозволяє кредитору, який знаходиться у невідгладному становищі внаслідок дій боржника (наприклад, якщо

боржник передає всі свої активи своїй дружині, а потім більше не може сплачувати свої борги), пред'явити позов до третьої особи (дружини). Таким чином кредитор, у разі задоволення позову, може отримати доступ до майна свого боржника за допомогою заходів примусового виконання, навіть у випадку, коли вони вже передані третій особі, а третя особа (дружина) повинна надати кредитору доступ до активів [19]. Однак, надважливо враховувати можливі ризики, насамперед, це порушення прав реальних контрагентів (іншого з подружжя).

Висновки і пропозиції. Отже, фраздаторним є правочин, який укладений з метою уникнення зобов'язання зі сплати боргу, розцінюється як зловживання правом на укладання договору та розпорядження власністю, оскільки унеможливує виконання зобов'язання і завдає шкоди кредитору. Мета такого правочину на момент його укладення може бути прихованою, але вона проявляється через дії боржника як до, так і після настання терміну виконання зобов'язання, спрямовані на ухилення від виконання зобов'язання. Критерії фраздаторності правочину залежать від того, який саме правочин боржник використовує для уникнення задоволення вимог кредитора.

На основі аналізу судової практики слід зазначити, що фраздаторності шлюбного договору притаманні специфічні ознаки: момент укладення шлюбного договору; те, що внаслідок вчинення шлюбного договору відбувається унеможливлення звернення стягнення на майно боржника чи зменшується обсяг майна боржника; спеціальний контрагент; особливий правовий статус боржника; вчинення всупереч принципу добросовісності та недопустимості зловживання правом; відсутність іншого майна, за рахунок якого боржник може відповідати за своїми зобов'язаннями; категорія правомірності. Відповідно, враховуючи усі вказані ознаки такий договір може бути визнаний судом недійсним за позовом особи, право якої порушено, тобто кредитора.

Отже, для того щоб уникнути ситуацій з неоднаковим правозастосуванням в даній категорії справ і складністю доказування позовних вимог кредитором, що дедалі частіше призводить до відмови у задоволенні позову, необхідно нормативно визначити основні ознаки фраздаторних правочинів та встановити єдині критерії фраздаторності шлюбних договорів, які суд має враховувати при розгляді справи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сівіцька Г.Є., Гелецька І.О. Фраздаторний правочин з позиції судової практики. *Legal education and science as the need of the hour: new European challenges* : міжнародна наукова конференція з юридичних наук (м. Лодзь, 8–9 жовтня 2021 р.). Лодзь. 2021. С. 93–97. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/176/5053/10601-1> (дата звернення: 27.07.2024).
2. Белянєвич О.Л. Про застосування у справах про банкрутство конструкції фраздаторного правочину. *Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса*. Вип. № 2. 2021. С. 14–23. URL: <https://jpcchdn.donnu.edu.ua/article/view/12118> (дата звернення: 27.07.2024).
3. Постанова Верховного Суду від 24 липня 2019 року у справі №405/1820/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83387308> (дата звернення: 27.07.2024).
4. Окрема думка судді Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Крата В. І. від 27 березня 2019 року у справі №639/10106/15-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81139102> (дата звернення: 27.07.2024).
5. Постанова Київського апеляційного суду від 13 липня 2021 року у справі №754/6863/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98440866> (дата звернення: 27.07.2024).
6. Ватрас В.А. Джерела сімейного права : дис. ... д-ра юр. наук : 12.00.03. Тернопіль : ЗУНУ, 2020. С. 323. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/40491/1/dis_vatras_na_sait.pdf (дата звернення: 27.07.2024).
7. Постанова Верховного Суду від 20 травня 2020 року у справі №922/1903/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89539141> (дата звернення: 27.07.2024).
8. Постанова Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 06 вересня 2023 року у справі №755/3563/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113815893> (дата звернення: 27.07.2024).
9. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 р. №2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> (дата звернення: 27.07.2024).
10. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 16 червня 2021 року у справі №747/306/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97903470> (дата звернення: 27.07.2024).
11. Hofeld H. S., Fraudulent act: essence and legal regulation. *Bulletin of Kharkiv National University of Internal Affairs*, 105(2 (Part 2), P. 18–25. URL: <https://visnyk.univd.edu.ua/index.php/VNUAF/article/view/764> (дата звернення: 28.07.2024).
12. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 03 липня 2019 року у справі №369/11268/16-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83482786> (дата звернення: 29.07.2024).
13. Крат В., Бабанли Р. Принципи права у практиці Верховного Суду: тернистий шлях від букви до духу. Офіційний веб-портал Верховного Суду. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/zmi/1370715/> (дата звернення: 30.07.2024).

14. Постанова Верховного Суду від 24 липня 2019 року у справі № 405/1820/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83387308> (дата звернення: 30.07.2024).
15. Постанова Верховного Суду України від 28 січня 2015 року у справі № 4. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/42576431> (дата звернення: 03.08.2024).
16. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 №435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 03.08.2024).
17. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 28 липня 2021 року в справі №759/24061/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98765019> (дата звернення: 06.08.2024).
18. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 03 липня 2019 року у справі № 369/11268/16-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83482786> (дата звернення: 06.08.2024).
19. Білецька Л.М. Нормативна і прецедентна фраздаторність в українському та зарубіжному судочинстві. *Закон і Бізнес*. 2023. 19.01.2023. URL: <https://zib.com.ua/ua/154493.html> (дата звернення: 07.08.2024).